

BLIJVEND EEN TANDJE BIJZETTEN

Na het volgen van een zomerschool gaan de meeste leerlingen alsnog over. Wel blijkt een goed nazorgtraject belangrijk om te zorgen dat leerlingen het prestatieniveau vasthouden. Nieuw is dat de subsidie-regeling is uitgebreid met de mogelijkheid voor lentescholen. Langzaam ontwikkelt zich zo een perspectief op een structurele aanpak.

Tekst: Jacq Zinken / Fotografie: Bram Muller

De zomerschool werd een paar jaar geleden gelanceerd in een poging het zittenblijven tot een minimum te beperken. Dat lijkt een succes. Van de leerlingen die in 2014 de zomerschool hebben gevolgd, is meer dan 80 procent alsnog overgegaan naar het volgende leerjaar, blijkt uit onderzoek van de Rijksuniversiteit Groningen. Naast de zomerscholen ging vorig jaar een pilot met lentescholen van start; dit jaar gaan daar weer meer scholen mee aan de slag. Voor 2016 zijn er 202 subsidie-aanvragen gedaan: 105 voor een zomerschool, 67 voor een lenteschool en 30 voor beide. Hiermee zal het complete gereserveerde subsidiebedrag worden benut.

Mooi meegenomen

Een van de vele deelnemende scholen is het Van Lodenstein College in Kesteren. Deze school meldde zich in 2015 halsoverkop aan. Zoals op iedere school worstelden schoolleiding en docenten met het gegeven dat zittenblijven voor veel leerlingen feitelijk een verloren jaar betekent. Als die leerlingen met een zomerschool alsnog bevorderd zouden kunnen worden, zou dat mooi meegenomen zijn.

“Er zijn altijd wel leerlingen die in de bespreekzone vallen”, zegt Jo-an Sanders, teammanager havo 4/5. “Ze voldoen nog niet volledig aan de overgangsregels, ze komen nog net een punt tekort of ze zijn door ziekte achterop geraakt. Zeg maar het soort leerlingen dat je soms toch maar laat overgaan met een of andere taak.” Daarnaast zag Sanders in de havo-bovenbouw nog een specifieke groep kandidaten: “Daar heb je soms leer-

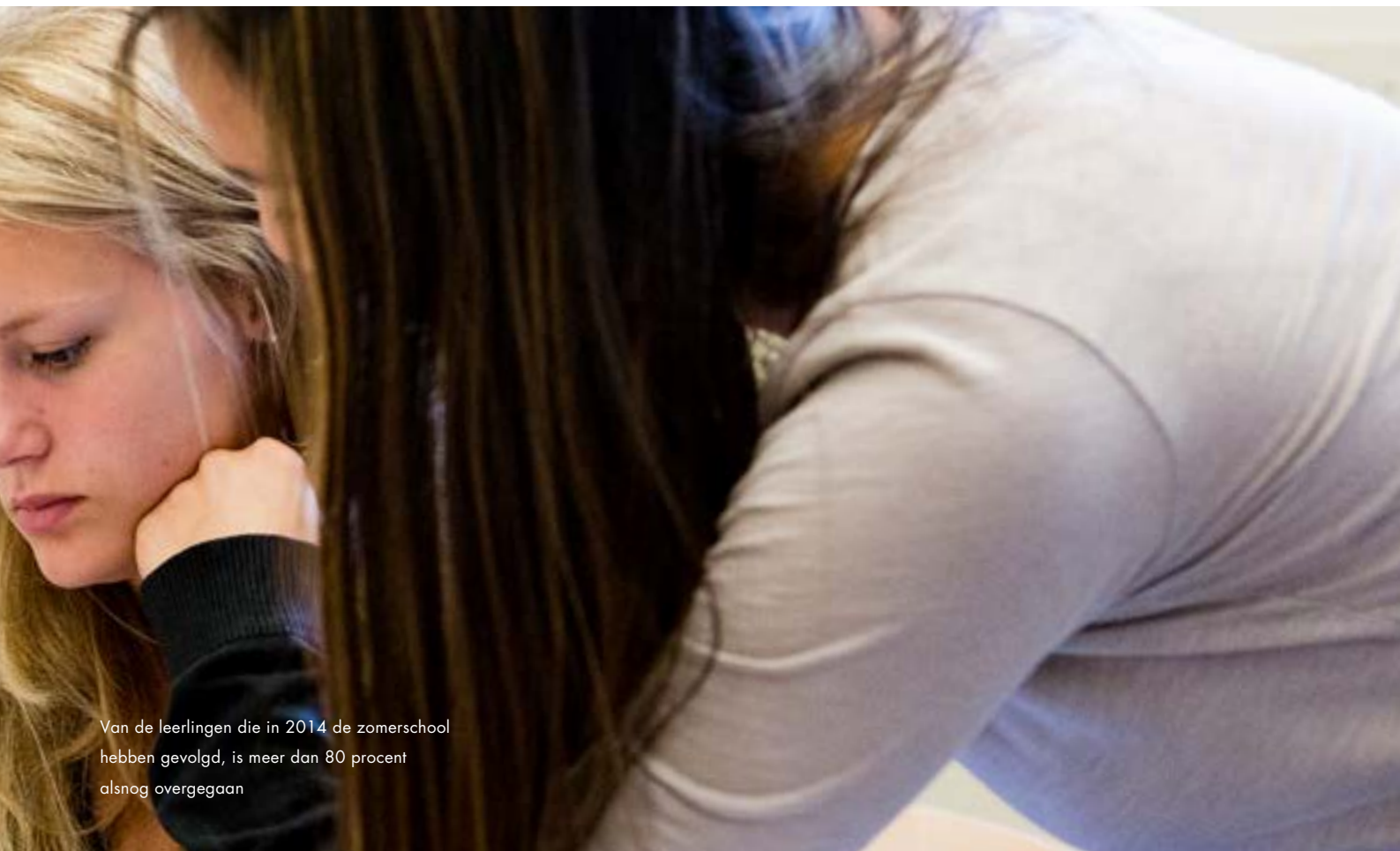
lingen die blijven zitten terwijl de toetsen die ze in klas 4 hebben gemaakt en die ze mee kunnen nemen naar klas 5, wél goed gemaakt zijn. Als je alleen naar de schoolexamtoetsen kijkt, zouden ze op slagen staan, maar ze hebben toevallig niet aan de overgangsregels voldaan.”

‘Op de zomerscholen heerst een ongekend gemotiveerde sfeer’

In de paasrapportperiode moest iedere teammanager op het Van Lodenstein College in Kesteren het aantal leerlingen opgeven dat in het grijze gebied zat. Op grond daarvan werd subsidie aangevraagd. Maar bij de overgangsvergadering eind juni bleek merkwaardig genoeg dat veel minder leerlingen in aanmerking kwamen. Van de duizend leerlingen met een overgangsrapport, bleven uiteindelijk slechts vijftien leerlingen over voor de zomerschool.

Hard gewerkt

Sanders sluit niet uit dat alleen al de ‘dreiging’ met de zomerschool het effect had dat jongelui harder zijn gaan werken: “Ik had een leerling die op zittenblijven stond en het gerucht gehoord had. Dat meisje zei: ‘Als ik nu hard werk en ik kan met die en die cijfers de zomervakantie in, dan kan ik dus nog via de zomerschool over’. Na afloop bleek dat ze zo hard had gewerkt, dat ze zonder zomerschool gewoon over ging. En dat was blijkbaar op alle niveaus zo.”

Van de leerlingen die in 2014 de zomerschool hebben gevolgd, is meer dan 80 procent alsnog overgegaan

De zomerschool zelf werd uitbesteed aan een huiswerk- en begeleidingsinstituut. De enige bemoeienis van het van Lodenstein College was de dagopening met bijbel- lezing en gebed en de dagsluiting. Jo-an Sanders: “De mensen van het instituut die de training kwamen verzorgen, waren bijna allemaal jonge studenten die hiervoor een speciale training gevolgd hadden. Ze waren heel toegankelijk, ook voor onze leerlingen. Er werd echt geleerd; ze waren goed getraind. Er waren bijvoorbeeld ook concentratieoefeningen om de leerlingen iets te leren van planning en discipline.”

In eerste instantie overtrof de zomerschool alle ver- wachtingen. Alle vijftien deelnemers voldeden na die twee weken aan de eisen en gingen dus alsnog over. “Alleen”, vervolgt Sanders, “bij onze vijftien leerlingen ging die studievoortgang in de eerste helft van het nieuwe studiejaar niet vanzelf. Je zou denken dat ze een tandje harder gaan werken nu ze alsnog over zijn, maar nee.” De school heeft daarom een nazorgtraject in het leven geroepen. Opnieuw onder leiding het instituut worden leerlingen veertien weken lang twee middagen per week geholpen als een soort huiswerkbegeleiding. “Wij vonden dat leerlingen die de zomerschool hadden gedaan daarvoor in aanmerking kwamen.” De nazorg van het instituut is in januari gestart.

Meerwaarde

Per saldo bracht de deelname aan de zomerschool Sanders tot een aantal conclusies. Ten eerste moeten ouders beter geïnformeerd worden over de zomerschool:

“We hebben nu op onze site iets toegevoegd over de overgangsregels, waardoor leerlingen en ouders kunnen zien hoe je onder bepaalde voorwaarden via de zom- erschool alsnog kunt overgaan.”

Ook verdient het aanbeveling goed in de gaten te houden waar de zomerschool echt een meerwaarde heeft, zegt Sanders: “Een collega-school kwam tot de conclusie dat het alleen effect had in de voorexamenklassen, dus van de derde naar vierde vmbo, van vierde naar vijfde havo en van de vijfde naar zesde vwo. Dan kwamen de leerlingen tot hun opluchting in het examenjaar en wilden ze wel een extra inspanning leveren om ook dat examen te halen.”

Een vraag is wel of de zomerschool niet te laat komt. Het is om die reden dat steeds meer scholen kiezen voor een lenteschool: die zijn in de meivakantie aan de slag gegaan. Volgens Sanders speelt daarbij mee dat ouders het als ‘meten met twee maten’ ervaren dat sommige leerlingen wel de kans krijgen op de zomerschool en andere niet. “Als je in mei iets doet, scheer je straks bij de finish iedereen over dezelfde kam.”

De laatste conclusie van Sanders is dat er op school een nazorgtraject moet komen: leerlingen moeten direct na de zomervakantie opgevangen en begeleid worden.

Toekomstperspectief

Ook directeur Mark Daalderop van Titus Brandsma, onderdeel van het Arentheem College in Velp, zet de stap naar de lenteschool. Hij geldt op dit vlak als een ervaringsdeskundige. “Wij bieden zelf nu voor het eerst

LEERNETWERKEN

De VO-raad organiseert dit jaar twee leernetwerken met als thema 'Voorkomen van zittenblijven in 2020'. Binnen de leernetwerken gaan schoolleiders en bestuurders op zoek naar manieren waarop leerlingen door het jaar heen zodanig worden begeleid dat zittenblijven niet meer aan de orde is en staat het delen van ervaringen, lessen en expertise – de dialoog – centraal. Elk leernetwerk komt in 2016 ten minste viermaal bijeen. Per leernetwerk kunnen maximaal 10 scholen deelnemen. Kijk op: www.vo-raad.nl/themas/maatwerk/startbijeenkomst-leernetwerken-voorkomen-van-zittenblijven-in-2020

de lenteschool aan met twee scholen in de regio”, zegt Daalderop. “We hebben op zichzelf heel goede ervaringen met de zomerschool. Maar we zijn eigenlijk op zoek naar een manier waarop je leerlingen door het jaar heen zodanig kunt begeleiden dat zittenblijven gewoon niet meer aan de orde is.”

Zittenblijven betekent voor veel leerlingen feitelijk een verloren jaar

Op weg naar dat wenkend perspectief heeft Daalderop hoge verwachtingen van de lenteschool: “We hopen om te beginnen dat de leerlingen eenzelfde motivatie aan de dag gaan leggen als we bij de zomerscholen zien: er heerst daar een ongekend gemotiveerde sfeer. En als ze inderdaad de achterstanden weten weg te werken, hebben we een middel gevonden om dat in een eerder stadium effectief aan te pakken. Dan kun je verder denken en het door het hele jaar heen structureel in gaan bouwen.” Qua tijdsbeslag is er geen verschil tussen de zomerschool en de lenteschool. De zomerschool duurt twee weken. Bij de lenteschool zijn die uren uitgesmeerd over een aantal dagen in de meivakantie en daarna nog een aantal weken twee middagen per week op school. Het traject loopt dus wat langer en is wat minder gecomprimeerd. Omdat de deelnemende scholen naast de lenteschool ook nog de zomerschool aanbieden, is de keus aan de leerlingen. Ze mogen ze echter niet allebei doen. Als projectleider van de zomerschool in zijn regio (een samenwerkingsverband van zestien scholen) zoekt Daalderop tot nu toe steeds organisaties van buiten aan

om het onderwijs in de lente- en zomerscholen te geven. “We hebben voor de lentescholen wel eigen docenten gevraagd, maar die hadden er toch niet zo’n trek in.” Ook Daalderop acht in de huidige constructie nazorg noodzakelijk. “Die bestaat er nu uit dat je in het nieuwe schooljaar met leerlingen om tafel gaat zitten en vraagt ‘wat heb je ervan geleerd en wat ga je nu anders doen?’. Daarna kom je nog een keer of twee bij elkaar om de vinger aan de pols te houden.”

Bekostiging

Het ideaalbeeld van Mark Daalderop is een systeem waarin de begeleiding en extra ondersteuning zodanig van opzet zijn dat ze structureel worden aangeboden en er geen zittenblijven meer is: “Misschien moet het wel heel anders: je gaat bijvoorbeeld altijd over, maar moet de vakken waar je geen voldoende voor had, alsnog inhalen. Maar zo ver zijn we nog niet.” Of in de structuur van de toekomst ook nog hulp van buiten nodig is, is de vraag. “Je zou de inzet van eigen docenten gewoon kunnen inbouwen. Maar je kunt ook een constructie maken met studenten die bijna klaar zijn met hun opleiding.” En hoe moet dat alles dan bekostigd worden? “We werken nu met een subsidieregeling die in principe voldoende is. Als die regeling verdwijnt, wordt het opeens een stuk lastiger om al deze extra’s aan te bieden. Maar als je het zittenblijven kunt terugdringen, bespaart dat de overheid dermate veel geld dat zij best een deel daarvan hiervoor kan inzetten.” ■